

<https://www.sverigesnatur.org/aktuellt/kommunerna-som-sager-ja-till-vindkraft/>

Bild: Vindkraftsparken i Markbygden, i Piteå kommun växer från 350 till 650 vindkraftverk.
Foto: Anders Westergren

Kommunerna som säger ja till vindkraft

När de flesta av landets kommuner säger nej till vindkraft finns det ett fåtal som vågar trotsa folkopinionen och tillåter nya etableringar. I Piteå skickar kommunstyrelsens ordförande en passning söderöver.

– Kärnkraften är inget realistiskt alternativ, ni måste tillåta mer vindkraft.

För att möta ökad efterfrågan på energi planeras det för 4 185 nya vindkraftverk de kommande 20 åren. Redan i dag svarar vindkraften för nästan en femtedel av vårt elbehov, vattenkraften för nästan hälften, kärnkraften för en tredjedel och därefter biobränsle, kol, olja och solenergi.

Vindkraftverken anses vara en av de viktigaste energikällorna i kampen för att minska koldioxidutsläppen, men det finns också ett ökande motstånd mot vindkraft. Motståndarna säger sig främst oroa sig för påverkan från ljud och ljus men också för att landskapet förändras och förstörs.

Allt färre kommuner vågar tillåta nya vindkraftparker. I fjol stoppades nästan fyra av fem planer på nya vindkraftverk, visar en genomgång som Sveriges Natur gjort.

Av 36 ansökningar om tillåtelse för nya vindkraftsparker eller möjlighet att bygga större och högre verk än dem som redan getts tillstånd för godkändes endast nio. Av de elva kommuner som förra året gav klartecken är nio helt eller delvis styrda av Socialdemokraterna.

Majoritet röstade nej

Hans Unander (S) är tidigare riksdagsledamot i finansutskottet och sedan sju år kommunstyrelsens ordförande i Malung-Sälens kommun som häromåret gick emot folkviljan i en folkomröstning. En majoritet av invånarna röstade nej till en vindkraftspark med ett 30-tal verk vid Ripfjället men kommunen gav ändå etableringstillstånd.

– Vi är övertygade om att det här är en bra grej för miljön, klimatet och bygden. När barn och unga runt om i hela världen demonstrerar för ett bättre klimat är det vårt ansvar att hjälpa till med det vi kan göra. Vi har så mycket skog och mark att vi kan dela med oss av utrymmet, säger Hans Unander som styr kommunen med stöd av Centerpartiet och Liberalerna.

KOMMUNALA VETON STOPPAR VINDKRAFT

Av 300 ansökningar om etablering av vindkraft 2014-2018 avsågs en av tre, framför allt på grund av kommunala veton, men bland annat även:

Källa: Hur många fick lov? Och varför fick de andra noppen? Statistik och betraktelser över tillstånd till vindkraft på land och till havs, Jan Darpö, Uppsala universitet, 2020.

Kommunen äger en stor del av marken där vindkraftsparken ska byggas och kommer få arrendeintäkter på flera miljoner kronor per år. Kraftbolaget delar också ut en bygdepeng på cirka en miljon kronor varje år. Enligt Hans Unander finns också ett stort behov av vindkraftverk för att säkra Sälens framtid som besöksmål och turistort.

Beslutet att trotsa folkviljan har ett högt pris. Hans Unander tror att han kommer förlora röster i valet i september.

– Vad värre är att många av oss här fått ta emot mycket hot och hat på sociala medier. Jag är inte själv med på Facebook men flera av mina kollegor har beskrivits som de största idioter som går i ett par skor, säger Hans Unander.

Vindkraftverken höjs

I Norsjö, i Västerbotten, har kommunen nyligen beviljat en höjning av ett tiotal tillåtna vindkraftverk i Tomasliden från 200 till 250 meter. Där är Mikael Lindfors socialdemokratisk ordförande i kommunstyrelsen.

– Vi är ju inte opåverkade av vad som händer i vår grannkommun Skellefteå och vill också ha etableringar som har med omställningen att göra. Det skulle vara bakvänt att då säga nej till vindkraft, vi vill också dra vårt strå till stacken.

Kommunens utpekade områden för vindkraft är glest befolkade och få protesterade när man sade ja till etableringen 2015.

– Men när vi nu beslutade att tillåta verken att bli högre blev det ett väldigt liv, säger Mikael Lindfors.

Han tror att det ökade folkliga motståndet mot vindkraft beror på att kommuner i flera fall inte har varit tillräckligt noggranna när man pekat ut lämpliga områden.

– Dessutom är många kommunpolitiker kanske dåligt pålästa och har då svårt att bemöta kritik om vindkraftens farligheter och faller då till föga och säger nej.

Norra Europas största vindkraftspark

I Piteå är Patric Lundström kommunstyrelsens ordförande. Där har Socialdemokraterna styrt i 92 år med egen majoritet.

Nu uppförs norra Europas största vindkraftspark i kommunen. Ursprungligen gällde tillståndet 1 101 verk, men det kommer inte att bli så många när de nya verken växer från 150 till 300 meters höjd.

– Hittills står 350 verk på plats och bara det närmaste året ska ytterligare 300 verk upp. Tänk om ytterligare tio kommuner kunde göra likadant, då skulle vi inte ha någon energibrist, säger Patric Lundström.

Ökad sysselsättning är ytterligare en vinst med vindetableringen.

Vindkraft i 11 kommuner

Förra året föreslogs vindkraft i 37 kommuner, men bara var tredje ansökan beviljades.

- Ja
- Nej

1. Avesta
2. Bollnäs
3. Bräcke
4. Degerfors
5. Eslöv
6. Svalöv
7. Finspång
8. Hallsberg
9. Hudiksvall
10. Hultsfred
11. Kalmar
12. Köping
13. Ljungby
14. Malung-Sälén
15. Torsby
16. Mullsjö
17. Munkedal
18. Norrköping
19. Norsjö
20. Orsa
21. Danderyd
22. Pajala
23. Piteå
24. Perstorp
25. Ragunda
26. Sandviken
27. Falun
28. Sollefteå
29. Storfors
30. Karlskoga
31. Tingsryd
32. Umeå
33. Robertsfors
34. Uppvidinge
35. Västervik
36. Vimmerby
37. Änge

År 2021 byggdes det 456 MW i Sverige, en ökning med 10 procent för året innan. Vid årets slut fanns det 322 stycken vindkraftverk i Sverige.

SÅ SER JA-KOMMUNERNAS STYRE UT

Hallsberg	S
Kalmar	S, C, V
Ljungby	M, C, L, KD
Malung-Sälén	S, C, L
Norrköping	S, C, L, KD
Norsjö	S, V
Piteå	S, V, MP
Robertsfors	S, V
Sollefteå	C, V
Torsby	S, C, L
Umeå	S

– Vi gjorde en undersökning av de 36 första uppförda verken och dessa gav upphov till 300 årsarbeten, varav fyra av tio bodde i Piteå. Sammantaget gav det jobb åt 59 lokala företag, främst inom markberedning och besöksnäring. Dessutom bidrar byggedpen till indragning av fiber till alla hushåll, säger Patric Lundström.

Han skickar en passning till kollegorna söderut.

– Det är ju i första hand södra Sverige som behöver mer energi. Kärnkraften är inget realistiskt alternativ, ni måste tillåta vindkraft.

Stoppas på grund av artskydd

I Norrköpings kommun ser kommunstyrelsens socialdemokratiska ordförande Olle Vikmångs ett stort behov av mer lokal elproduktion i södra Sverige. Han ser mer vindkraft som avgörande för industrins framtid, till exempel för kommunens tre pappersbruk.

Hans och kollegornas positiva inställning till trots har det hittills inte blivit några vindkraftsbyggen. Det handlar inte så mycket om vindkraftsmotståndare, som Olle Vikmångs tycker inte är svårare att bemöta än andra opinioner.

Att vindkraften inte fått komma till stånd i Norrköping handlar i stället om att alla ansökningar hittills har stoppats i miljöprövningen på grund av artskydd eller kulturmiljöhänsyn. Olle Vikmångs anser att klimatnytta i dag väger för lätt i förhållande till andra miljöintressen.

– Om vi ska uppnå energimålen tycker jag att man borde fundera över hur klimatnytta kan få en starkare ställning i miljöprövningarna. Enligt statens målsättning ska Östergötland leverera 2,5 terawatt ny vindkraft per år. I dag har länet totalt 0,5 terawatt och detta främst inom områden där Forsvarsmakten förmodligen kommer att stoppa en fortsättning.

Norrköping är inte heller den enda socialdemokratiskt styrda kommun där vindkraft möter motstånd. Socialdemokraterna styr också i 16 andra kommuner där vindkraft stoppades förra året.

7 september 2022, kl 12:06

Skribent Hans Hellberg

Ämnen: [Kommuners klimatutmaningar omställning](#) [Vindkraft](#) [vindkraftverk](#)

Artikeln publicerades i [Sveriges Natur nr 4-2022](#)

”Hitta fler incitament för vindkraft”

Regeringen har tillsatt en utredning för att hitta fler incitament för kommuner att medverka till utbyggnad av vindkraft på hemmaplan. Det är Ulrika Liljeberg, centerpartistisk ordförande i Leksands kommun, som leder utredningen.

– Vi tittar på vilka avtalslösningar det finns i dag i såväl Sverige som Norge, Tyskland och England. Men vi ska också ta fram nya lösningar. Svårast är den sociala acceptansen, att få medborgarna att känna sig delaktiga och inte tvingade. Om de som berörs är positiva så går den politiska processen ofta betydligt enklare. Men min bedömning är att kommunerna också behöver incitament, säger Ulrika Liljeberg.

Utöver incitament för kommunerna består uppdraget även i att hitta system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad.

Utredningen ska vara klar den sista mars 2023.

”Artskyddet får ta stryk”

Miljörättsprofessor Jan Darpö har gått igenom alla ansökningar om att få etablera vindkraft 2014–2018. Det handlar om fler än 300 ärenden. Av dessa har knappt en tredjedel avslagits. De allra flesta på grund av det kommunala vetot, men nästan en tiondel stoppades på grund av skyddsvärda arter.

Jan Darpö oroas över att fler vill att vindkraftens klimatnytta ska få ökad tyngd på bekostnad av artskyddet i miljöprövningen. Det gäller påverkan för statusen på arter som är särskilt känsliga för vindkraft – långsamt flygande fåglar, en del skogsfåglar och vissa fladdermusarter.

– Ja, jag är orolig att artskyddet får ta stryk, och det gäller inte bara vid vindkraft utan även mot skogsbruk, vid infrastruktursatsningar och ledningsdragningar. Artskyddet har ingen plats på regeringens agenda i dag. Och med dagens energikris kan man förvänta sig vad som helst. När det gäller ändringar i förhållandet mellan klimatnytta och artskydd bör man i stället arbeta för ett klagörande av EU-rätten, vilket kommissionen redan har föreslagit, säger han.